

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az államadósság mérséklése: kötelezettség és lehetőség

Domokos Lászlónak, az ÁSZ
elnökének előadása
Közgazdász Vándorgyűlés
Eger 2012. szeptember 29.

Hogyan segíti az ÁSZ a Költségvetési --- Tanács munkáját?

- A Költségvetési Tanács nem elemző kapacitás nélküli szervezet
- Új szabály: a Költségvetési Tanács tagjai az általuk vezetett szervezet által készített elemzések rendelkezésre bocsátásával segítik a Költségvetési Tanács munkáját
- Az ÁSZ több jelentése is közvetlenül hasznosulhat a Tanács döntéshozatala során.

Az ÁSZ-nak az államadóssággal kapcsolatos ellenőrzései

- Évente ellenőrzi az államháztartás központi alrendszerének adósságállományát
 - Öt-hat éves rendszerességgel ellenőrzi az államadósság alakulását és kezelését is
 - Legutóbbi (2012. augusztus): Jelentés az államháztartás központi alrendszerének adóssága és éven túli kötelezettségvállalásának ellenőrzéséről. A 2006 és 2011 közötti időszakot fogta át.
 - 2012-ben kidolgozta az államadósság-mutató ellenőrzésének módszertani segédletét. Ennek alapján ellenőrizte/ellenőrzi a mutató kiszámításának megalapozottságát és helyességét.
-

Államadósság-szabály

- A költségvetési év államadósság-mutatójának kisebbnek kell lennie a viszonyítási év államadósság-mutatójánál.
 - Államadósság-mutató: $\text{államadósság}/\text{GDP}$
 - A viszonyítási évben a várható, a költségvetési évben a tervezett értékek szerepelnek a mutatóban.
 - A Költségvetési Tanács „vétót emel”, ha a szabály nem teljesül.
-

Az államháztartás központi alrendszeré adósságának alakulása 2006-2011. között 1.

- 2006 januárjától a 2011. év végéig 64,2%-kal nőtt.
- Növekedési üteme 2006-ban (15,2%) és 2008-ban (16,2%) kiugró volt, a többi évben 4,6-6,0% között alakult.
- A nagyobb arányú növekedést 2006-ban a magas központi költségvetési hiány, 2008-ban a Nemzetközi Valutaalaptól lehívott első hitelrészlet devizabetétként való elhelyezése okozta.

Az államháztartás központi alrendszeré adósságának alakulása 2006-2011. között 2.

- az államadósság több mint 8200 milliárd forinttal emelkedett
- az államadóssághoz kapcsolódó finanszírozási kiadás közel 6600 milliárd forint volt
- **az államadósság növekedését több mint 80 százalékos arányban az államadósság finanszírozásának költségei gerjesztették**
- az államadósság növekedését közel 87 %-ban a központi alrendszer hiánya okozta

Tanulságok a Költségvetési Tanács számára

- elsősorban a hiánycélra, annak realitására, teljesülésének kockázataira kell koncentrálnia
 - nem kerülheti el a figyelmét az államadósság finanszírozásának több mint 1000 milliárdos tétele
 - államadósság alakulását egy-egy évben jelentősen befolyásolják a hiány alakulásától független tényezők
-

Az államadósságának változását eredményező néhány tényező hatása az államadósság alakulására (2006-2011)

Tényező	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
MNB tartalékfeltöltés	14,8	20,6	2,8	0,0	0,0	29,1
Privatizációs bevételek	-268,7	-67,3	-3,1	-1,1	-30,1	-36,7
EU támogatások megelőlegezései	35,8	-370,7	10,6	-34,4	125,1	-406,6
Adósság-átvállalás	415,9	58,2	0,0	0,0	0,0	246,0
KESZ és egyéb számla áll. vált.	102,1	-95,1	-104,4	305,7	-9,6	240,5
IMF/EB hitel betét elhely./ felszab.	0,0	0,0	1561,3	-304,6	-324,4	-496,3
Árfolyamhatás	-22,4	13,9	156,1	7,4	337,2	1 164,5 ⁸

Az államadósságot növelő tényezők kezelése

- Az árfolyamhatást az azonos árfolyam alkalmazása kiszűri
- A kormányzati szektoron belüli adósságátvállalás nem érinti a mutatót
- A privatizációs bevétel javítja, az MNB tartalékfeltöltés rontja a mutatót
- Az EU-előlegeket ki kellene szűrni
- A likviditás szabályozása mozgásteret teremt a Kormány számára

Az államadósság-mutató és az azt meghatározó tényezők 2012-2013-ban

Megnevezés	2012. évi várható	2013. évi tervezett
Központi alrendszer hiánya (Mrd Ft)	619,7	677,3
Államadósság (Mrd Ft)	22901,0	23573,3
GDP volumennövekedése (árhatás nélkül)	0,1%	1,6%
GDP (Mrd Ft)	29366,3	30684,8
Államadósság-mutató	78,0%	76,8%

Melyek az adósságmutatókban rejlő kockázatok?

- A 2013. évi GDP nominálisan kisebb lesz a tervezettnél. Ezzel a kockázattal komolyan kell számolni.
- A tervezettnél kisebb 2012. évi GDP matematikailag könnyebbé teszi az államadósság-szabály teljesülését. A valóságban a 2012. évi alacsonyabb bázis a 2013. évi GDP értékét is kedvezőtlenül befolyásolja.
- A Tanács már egy korábbi állásfoglalásában is sürgette, hogy a kormányzat alternatív makrogazdasági prognózist is dolgozzon ki.
- Az ÁSZ is számos kockázatra hívta fel az OGY figyelmét. A kockázatok megítélésünk szerint is valóságosak.

Az államadósság-szabályt még éppen teljesítő 2013. évi hiány (más tényezők változatlanságát feltételezve)

Megnevezés	2012. évi várható	2013. évi tervezett
Központi alrendszer hiánya (Mrd Ft)	619,7	1038,1
Államadósság (Mrd Ft)	22901,0	23934,1
GDP volumennövekedése (árhatás nélkül)	0,1%	1,6%
GDP (Mrd Ft)	29366,3	30684,8
Államadósság-mutató	78,0%	78,0%

Következtetések 1.(az adósságszabály teljesülésére nézve)

- A 360 milliárdos növekedés a hiányt a GDP 1,2 százalékával, azaz 3,4 százalékra növelné, ami a maastrichti kritérium teljesülését nem biztosítaná.
- 2013-ban még nem az adósságszabály teljesülése, hanem a túlzott deficit eljárás elkerülése a szigorúbb feltétel a költségvetési tervezésben.
- Magyarország saját jól felfogott érdeke a költségvetési hiány mérséklése.

Következtetések 2. (a jövő költségvetéseire nézve)

- Újra kell gondolni a költségvetési tartalékok kérdését.
- Tartalékokra van szükség, ha a költségvetési törvényjavaslat benyújtása és a zárószavazás között a makrogazdasági paraméterek kedvezőtlenül változnak.
- Szükséges az évközi tartalékok megemelése is.

Következtetések 3. (az ÁSZ ellenőrzéseire nézve)

- Fokozottan ellenőrizzük az államadósság szempontjából kritikus területeket:
 - az államadósság-kezelés költségeit,
 - az önkormányzati szektor hiányát,
 - a többségi állami és önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok eladósodását,
 - az államháztartás likviditási szükségletét,
 - az MNB tartalécai feltöltésének kötelezettségét

Kitörési pontok 1-3.

1. A költségvetési gazdálkodásban **eredményességnek és hatékonyságnak** kell érvényesülnie, ennek feltétele a **kiszámíthatóbb tervezés**. A feladat alapú tervezés mellé a keret-korlátú gazdálkodást kell előtérbe helyezni.
 2. A költségvetési kiadások mennyiségét és minőségét nem szabad elválasztani egymástól. A közkiadások mérséklésének, a takarékos gazdálkodás ideális módja az lenne, ha **eredményességi követelményeket** támasztanának minden adóforint elköltésével szemben.
 3. Az egyes költségvetési kiadási előirányzatokhoz **egyértelműen meghatározott célok** kapcsolódjanak, és **mérhető kritériumok** álljanak rendelkezésre annak eldöntéséhez, hogy a kívánt célok teljesülnek-e.
-

Kitörési pontok 4-6.

4. A költségvetési szervek információs és számviteli rendszere nem ad megbízható képet egy-egy szervezet gazdálkodásáról. Kezdeményezzük, hogy a közszférában is az **eredmény szemléletű számvitel** kerüljön bevezetésre.
 5. A kiadási oldalon megtakarítást **csak a hatékonyság növelésével lehet elérni**. Kézenfekvő a korszerű vezetési módszerek adaptálása a költségvetési környezetre. A magán szféra **technológiai újításainak** gyorsabb **bevezetése** a közfeladat ellátásban.
 6. A közintézmények és a magánvállalkozások együttműködését célzó PPP-programok ellenőrzési tapasztalatai lehangolóak. Az **együttműködés új** területe lehet az állami és önkormányzati tulajdonban lévő kihasználatlan épületek közös hasznosítása, a vagyongazdálkodás megújítása. **A közvagyon ne legyen elfekvő tőke, a közpénzre pedig nem kiadásként, hanem befektetésként kell tekinteni!**
-

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

